

Alkibiades

Alkibiades

grekiskt drama i fem akter

av Christian Lanciai (2000).

Personerna:

Perikles
Aspasia, hans förtrogna, hetär
Alkibiades
Timon
Sokrates
Timandra, hetär
Midas, hennes lärare
Nikias
Kleon
Demosthenes
Hipparete, Alkibiades hustru
Kung Agis av Sparta
Aristofanes
Theodoros
Tissafernes, persisk satrap
Farnabazos, dito
Alkibiades båda späda söner
Platon, ung lärjunge till Sokrates
Kritias
Charikles
Xenofon
en domstolsordförande
unga vackra rika athenare, vänner till Timon och Alkibiades
budbärare
athenare
spartaner

Handlingen äger rum i Hellas och Persien
under det Peloponnesiska krigets dagar (431-399 f.Kr.)

Copyright © Christian Lanciai 2000

Akt I scen 1.

Aspasia Du bryr dig för mycket om honom.
Perikles Det är det min plikt att göra.
Aspasia Jag tror inte det är bra för honom.
Perikles Jag älskar honom.
Aspasia Det är just det som är felet.
Perikles Jag måste älska honom. Annars vore jag en dålig förmyndare.
Aspasia Ja, men du måste inte skämma bort honom.
Perikles Jag försöker att inte skämma bort honom.
Aspasia Du skämma bort honom med din kärlek.
Perikles Jag bara uppmuntrar honom.
Aspasia Nej, du uppblåser honom.
Perikles Hur kan jag låta bli? Jag är uppblåst själv.
Aspasia Det är det ditt yrke att vara. Annars vore du inte politiker.
Perikles Även Alkibiades blir säkert politiker.
Aspasia Aldrig någon bra sådan. Han är för impulsiv.
Perikles Är det mitt fel?
Aspasia Kanske.
Perikles Han behöver en bättre lärare. Men var finner man en sådan?
Aspasia Hur skulle det vara med Sokrates?
Perikles Han är Alkibiades motsats.
Aspasia Just därför.
Perikles Det kunde vara ett experiment.
Aspasia Försök. Har du tur lyckas det.
Perikles Det är värt ett försök. Du har rätt som alltid. (*en dörr går.*)
Aspasia Jag hör honom komma. Jag känner igen hans steg. Vad vore Hellas utan sina hetärer? Jag lämnar er två ensamma. (*går*)
Perikles Min älskade myndling, mera kär för mig än en sådan, vad gjorde jag inte för dig? Men våra vägar måste en dag skiljas, och jag måste ständigt förbereda dig för den dagen.
Alkibiades (*gör burdus entré*) Där är du! Var är kvinnan?
Perikles Hon heter Aspasia, Alkibiades, och är värd samma respekt som en moder.
Alkibiades Hon är din hetär och ingenting annat. Och hon har aldrig kunnat tåla mig.
Perikles Hon ser fel i dig, Alkibiades, som jag själv inte ser och som jag i min förmynderliga kärlek därför inte heller kan åtgärda. Hon vill bara uppfostra dig.
Alkibiades Hon är bara avundsjuk och svartsjuk, som alla kvinnor är på sina män som har pojkar i närheten.
Perikles Du är berusad, Alkibiades. Du är inte anständig.
Alkibiades Jag vet. Och kan aldrig bli det.
Perikles Sätt dig ner, Alkibiades.
Alkibiades (*sätter sig tjurigt*) Har det kommit nya larmrapporter och klagomål om mig?
Perikles Ingenting utöver det vanliga. Du har dina kvinnor. Du har dina vänner. Du har dina fester. Du har dina pojkar. Du väcker förargelse och avund. Allt det är normalt. Vi har vant oss med åren. Det är din stil. Fortsätt med det. Vad jag ville tala med dig om var något helt annat.
Alkibiades Nå?

Perikles Jag står inför mitt livs svåraste beslut. Jag vet vilket beslut jag måste fatta, men jag vet inte om det är det rätta. Sparta bara provocerar och förödmjucar oss. Så länge de får hålla på blir det aldrig ordning på Hellas. Vi måste kuva Sparta. Det är enda vägen till enhet för Hellas.

Alkibiades Krig alltså? Inte mig emot.

Perikles Ett krig som innebär stora risker. Det kan komma att ta många år. Ingen kan ana hur många. Och troligen kommer jag inte att kunna vara kvar till slutet.

Alkibiades Och?

Perikles Du är mera än som en son för mig. Jag ser dig nästan som min enda möjliga arvtagare, även om du brister i mycket. Men jag tror du kan mogna med åren. Men du har mycket att lära dig. Den tid måste komma när en fader och en sons gemensamma väg måste medföra en brytning. Det är en naturlag. Ynglingen utvecklas och blir ständigt klokare och mognare, men hans fader måste en dag börja åldras. Han slutar att utvecklas, han börjar resignera och introvertera, han börjar begränsa sig och förlora sina ambitioner, och de flesta fäder börjar då även begränsa sina söner. Men när den dagen kommer att du finner att min väg blir för trång och enkelspårig för din väg måste du överge mig. En utvecklande ungdomskraft får inte finna sig i en faders begränsningar.

Alkibiades Far, du är klokare än någon far kan vara. Jag tror aldrig den risk som du befarar kommer att uppstå mellan oss.

Perikles Jag hoppas du har rätt. Jag ville bara informera dig om risken.

Alkibiades Jag blir aldrig lika mogen som du, ty du kan aldrig åldras i mental mening, och jag kan aldrig upphöra att vara ung i mental mening. Jag kommer alltid att vara dumdrigtig och tygellös, ty det är, som du säger, min stil. Jag tror att vi känner varandra och förstår varandra.

Perikles (suckar) Din tygellöshet är mitt fel. Jag har aldrig lyckats finna rätt lärare åt dig.

Alkibiades Nej, Perikles, jag kommer alltid själv att vara ansvarig för alla mina misstag. Och jag känner mina fel bättre än vad du gör.

Perikles Vad är då ditt största fel?

Alkibiades Att jag inte kan leva utan utmaningar. Du kan leda ett helt folk i medgång, men jag skulle aldrig kunna tåla någon ensidig medgång. Motståndet är mitt liv, jag är en rebell mot ödet, medvind väcker bara min leda, och om jag någon gång skulle nå samma topposition som du skulle jag bara bli allmänt självdestruktiv och göra vad som helst för att få börja från noll igen.

Perikles Ja, du var alltid oförvägenheten själv.

Alkibiades Och det är varken ditt eller mina lärares fel. Gudarna gjorde mig sådan.

Perikles Det är det jag undrar. Hur som helst vill jag pröva en ny lärare åt dig. Var festar du i afton?

Alkibiades Vi tänkte ha en bankett hos Timon.

Perikles Då är väl vem som helst välkommen?

Alkibiades Utan vidare.

Perikles Bli då inte förvånad om dit kommer en besynnerlig gäst. Lycka till, Alkibiades. Ha en glad afton.

Alkibiades Tack för din omsorg, Perikles.

Perikles Det är min plikt. (*Alkibiades går.*)

Jag skall varna Sokrates väl. Inga åtaganden. Han får själv känna sig för. Finner de varandra är allt gott och väl. Om Sokrates inte känner för det kan han backa ur innan han går in, och ingen skada är skedd. Vi får se. Jag älskar mänskliga experiment.

Scen 2. Banketten hos Timon.
En rikt dukad taffel med många vackra gäster, tydligt förmögna.
Timon stiger upp och håller tal.

Timon Välkomna, alla. Det är mitt livs största nöje att öppna mitt hus för mina vänner och dela med mig av allt det livets goda, som gudarna varit nådiga nog att förutse mig. Vad är meningen med att få rikedomar på sin lott, om inte att man ska dela med sig av dem och njuta av dem? Så låt då detta få vara ett njutningarnas hus så länge jag lever, på det att så många unga vackra vänner som möjligt må tillsammans med mig få njuta av allt det bästa här i livet. (*Sokrates synes smyga utanför sällskapet mellan sällskapet och publiken.*)

Alkibiades (reser sig) Aldrig att ett tal får hållas utan att det gives svar på tal! Din frikostighet, generöse Timon, gör dig till ett föredöme ej allenast för oss unga rika men för hela gräddan av Athen, för samtiden och framtiden! Ej någon föregår med ädlare exempel som jag känner, och må vi då alla lära oss av dig och fortsätta i samma stil när du en gång ej mera orkar njuta fullt av livet. Tack, du storsinte och ädle Timon, för ditt praktfulla exempel! (*dricker honom till. Alla följer hans exempel.*)

flera För den ädle Timon!
flera andra Leve han i hundra år!
andra För välgång och oändlig fortsatt lycka!
Tack, du store Timon!
Ädlast bland de ädla!
Må du aldrig någonsin förtröttnas!
Timon, du är bäst!

Timon Ja, ja, men smickra lagom. Men vem smyger där i buskarna?

en ung vacker man Det är den oförbätterlige Sokrates.

en annan Som vanligt kan han ej besluta sig om han skall våga inkräkta på sällskapet.

en tredje En blyg satyr och ulv i fårakläder.

en fjärde Han är bara ute efter skönhet, som han aldrig kan bli mätt på, men samtidigt är han blyg, och hustrun håller honom hårt.

en femte En misslyckad skulptör, en dvärg mot Fidias.

Timon Okväda inte den stackaren, ni oförskämda slynglar! Hämta honom in i stället!

1 Vad smyger du i buskarna för, Sokrates?

2 Du är väl inte rädd för oss?

Sokrates Jag ville inte störa.

3 Han lider av den falskaste blygsamheten i världen.

Timon Var resonlig, Sokrates, och kom nu in i ljuset. Du är välkommen som alla andra.

Sokrates Många unga vackra män tillsammans gör mig så generad.

4 Han är bara rädd för sin Xantippa.

Sokrates Inget ont om henne. Hon gör blott så gott hon kan, som alla hederliga greker.

Alkibiades Ja, ja, drick nu vin, din filosof, och delta i vår muntration.

5 Vårt sällskap gör dig bara gott i längden. Du får se.

Sokrates Jag ber er blott att ej förföra mig.

Alkibiades Hur skulle väl så oskyldiga oskulder som vi kunna förföra dig, o Sokrates?

1 Ja, tala om det för oss!

2 Visa oss hur det går till!

Timon Jag ber er, gossar, håna inte filosofen. Han är lika ärad som min gäst som ni.

Alkibiades Vi driver aldrig med en filosof.

Sokrates Om ni är så allvarliga, så ber jag er att säga hur ni önskar bli förförda.

3 Vad säger han?

4 Hur vill ni bli förförda, gossar? Av hetärer, filosofer, fnask, ärbara kvinnor eller av satyrer?

5 Ni har missuppfattat frågan. Det var ej av vem men hur.

Alkibiades Alltså, orgiastiskt eller filosofiskt?

Sokrates Du har rätt uppfattat frågan, Alkibiades.

1 Jag föredrar orgiastiskt.

2 Jag föredrar av ögonfägnad och god mat.

3 Jag föredrar av vackra kvinnor, och det spelar ingen roll vilka de är.

4 Jag föredrar då en kvalificerad och högt utbildad hetär, som gör det skonsamt genom vänlig övertalning.

5 Alkibiades, hur föredrar du själv?

Alkibiades Av era olika metoder närmar jag mig din, Demokrates. (nr 4) Men jag önskar ännu högre kvalitet.

Timon Förklara dig, min gosse!

Alkibiades Älskogen är minst väsentlig. Den kan man ju få av vem som helst.

4 Vad är förförelse om älskog inte ingår?

Alkibiades Är du så vulgär, Demokrates? Det viktigaste är inte köttet utan anden. Känslan hör till anden, medan allt som hör till köttet bara är fördärligt. Andens kärleks känsla måste vara sann. Allt annat är fullständigt oväsentligt. Om blott andens känsla är genuin och konstruktiv, så vore den förförelsen att föredra långt framför alla njutningar i världen.

1 Finns det någon sanning i dig, Sokrates?

2 I så fall kan du lugnt förföra Alkibiades.

Sokrates Det finns ej någon värre eller farligare förförelse än sanningen.

Alkibiades Vad menar du med det?

Sokrates En vanlig sorts förförelse avkläder bara kroppen, men den nakna sanningen blottlägger själva själen.

Alkibiades Det är just vad jag behöver. Du är rätt man att förföra mig, o Sokrates.
(*de andra skrattar sig fördärvade.*)

Alkibiades Jag menar allvar.

Sokrates (allvarligt) Ja, jag märker att du menar allvar. Ditt inträdesprov är klart, och du är antagen som min elev.

Alkibiades Vad kostar det?

Sokrates Då du är antagen på mina villkor är det gratis.

Alkibiades Vem mer önskar gå i samma skola?

3 Du får ta den kursen ensam, Alkibiades.

4 Vi hoppas bara att du kommer ut på andra sidan – levande.

5 En skål för läraren och hans elev!

(*Alla dricker under muntration och glada utrop. Stämningen kan inte bli bättre. Under tiden har en budbärare kommit och viskar i örat på Timon. Denne blir allvarlig och reser sig.*)

Timon Mina vänner, kära gäster och kamrater, härmed måste jag tyvärr nu bryta taffeln. Sorgliga rapporter har nått fram till oss. Vi är i krig med Sparta.

1 Krig? Är inte kriget något gammalmodigt som vi vuxit från för länge sen?

Timon Det är ett faktum. Jag beklagar. Varje medborgare måste nu se om sitt hus.

2 Men ingen önskar väl ett krig?
 3 Vad är det här för dumheter?
 4 Det är politikerna. Det är alltid de som bråkar.
Timon Jag beklagar, mina herrar. Festen är nu över.
Alkibiades Ska vi slåss, så må vi göra det ordentligt.
 5 Du får kriga, Alkibiades, med Perikles och Sokrates mot hela världen.
Sokrates Om det vore blott vi tre mot hela världen skulle vi ock segra. Men tyvärr är hela attiska förbundet jämte Sparta involverat. Plikten gäller nu, och den kan ingen komma undan.
Alkibiades Låt oss då dra ut i kriget, Sokrates.
Sokrates Jag fruktar att det är en annan skola än vad jag har lovat.
Alkibiades Skolan spelar ingen roll, om bara jag får dig som lärare.
 1 Ska vi då slåss med Alkibiades och Sokrates mot hela världen?
 2 Ja, för fan i våld! Till vapen!
 3 Ja, till vapen!
 4 För Sokrates och Alkibiades!
 5 Till storms mot Sparta och mot hela världen!
(Alla är uppeldade och entusiastiska. De dricker och jublar och lyfter upp Alkibiades och Sokrates på sina skuldror och bär ut dem under livligt och muntert festtåg.)
Timon Så drar ungdomen till storms mot hela världen, blint berusade av fåfänga och övermod. Den egna egoismens nycker är det enda som för ungdoms friskhet spelar någon roll. När världen sedan ligger i ruiner är de alla gamla och förpinta, amputerade av ålderdomens bitterhet i förväg. Ja, må världen ha sin gilla gång. Jag föredrar att tyst och stilla stänga min butik och återvända hem. *(släcker ljusen.)*

Scen 3.

Perikles Vänner och medborgare, jag förstår er harm och väntade mig ingenting annat, men jag har ingenting att ångra. Vi har vårt Athens storhet att försvara, och vi hade inget annat val än att försvara det eller ge upp det. Vill ni nu ge upp det, eftersom ni bråkar så? Vill ni då ge upp vad en hel generation har arbetat för och byggt upp före er? Det var det jag fann oacceptabelt, varför jag tillrådde detta krig, och jag kan inte se att jag gjorde fel. Ni har inte lyckats övertyga mig om att det var ett misstag. Jag medger, att alla dessa nederlag var litet väl mycket att svälja på en gång, och vad vi absolut inte hade räknat med var pesten, men den är ingens fel och allra minst mitt eget. Är ni då beredda att dra svansen mellan benen och backa ur från ert livsverk och ge upp allt för några nederlags och motgångars skull? Det var inte det som gjorde Athen stort utan motsatsen: att beslutsamt möta motgången öga mot öga och inte ge upp förrän man kommit till rätta med krisen. Jag står fast vid mitt ord, att Athen kan vinna kriget och att det bara är en fråga om tid, om bara Athen inte försöker utvidga sitt välde under tiden och bara använder sin flotta i sin krigföring. Sparta är oss överlägsna till lands, men landet är begränsat, medan vi är överlägsna till havs, och havet är obegränsat. Det är vår stora fördel som vi äger att utnyttja och vars rätta användning kommer att avgöra kriget till vår fördel.
Timon Allt det där är mycket bra, Perikles, men var är våra söner?
en annan athenare Kriget har tvingat oss till isolering, trångboddhet och svält, som har utlöst pesten. Var är våra hustrur och våra gamla föräldrar?
en tredje Var är våra barn?

en fjärde Du dödar inte bara våra söner utan även våra föräldrar och våra ungas spädbarn!

en femte När får vi äntligen fred?

en sjätte Vi ville inte ha något krig. Det var bara du som ville ha det.

Alkibiades (rusar upp och ingriper) Ni är mera upphetsade än våra hetaste soldater. Varför tar ni inte värvning och hjälper oss vinna kriget i stället för att klaga? Här försöker vår landsfader hedra minnet av de döda, och ni bara klagar! Vad har ni då blivit för erbarmliga mähän, athenare?

Timon Ja, det är rätt, Alkibiades. Fortsätt kriget bara. Låt fler av våra ungdomar dö. Låt hela Athen förgås i pesten. Det är bara vad hon förtjänar.

2 Vad menar du, Timon?

3 Är du för oss eller emot oss?

4 Vill du att Athen ska förlora kriget?

Timon Naturligtvis, era förbannade idioter! Jag vill att kriget ska ruinera er alla som det har ruinerat mig!

5 Han är inte klok.

6 Han är galen.

Perikles Kom, Alkibiades. Vi har gjort vad vi har kunnat. Detta är ej mer en plats för oss.

Alkibiades Athenarna är bäst på att käbbla sinsemellan.

Perikles Nej, det är de inte, men de måste ledas, ty de kan ej själva se saker och ting i stort.

Alkibiades Ångrar du kriget?

Perikles (suckar) Av denna pestepidemi och hungersnöd, av denna svält och alla våra fallna söner har jag fått mitt livs bittraste lärdom: att krig aldrig kan lösa några problem. Krig är endast sättet att förvärra dem.

Alkibiades Då börjar du bli gammal, Perikles.

Perikles Eller kanske äntligen mogen?

Alkibiades För döden i så fall. Här skiljs våra vägar.

Perikles (resignerad) Du är fri, Alkibiades. (går)

Alkibiades Är det då ödet för den bästa av politiker? Att sluta som en gammal narr? I så fall må jag aldrig bli så gammal men då hellre stupa som martyr för sådana bedrövliga slashasar som av tröghet och av inskränkthet ej orkar hänga med.

Scen 4. Midas och Timandra.

Midas Du har mycket kvar att lära dig, min flicka. Du vet ingenting om kärlekslivet ännu.

Timandra Mor har instruerat mig och även andra kvinnor. Och det säger mor, att varje kvinna vet långt mer om kärlekslivet än vad någon man kan göra.

Midas Ändå vet du ingenting om kärlekslivet förrän du har haft en man.

Alkibiades Hallå där! Vem är ni som går där nere?

Timandra (förskräckt) Vem är det?

Midas Det är en man, Timandra. Det är den unge Alkibiades tillsammans med sin lärare, den fule filosofen Sokrates.

Timandra Och varför är han ful?

Midas Han föddes sådan men har blivit fulare med åren, troligen igenom sitt förhållande med unga män.

Timandra Om gubbar älskar ynglingar, blir de då därför fulare?

Midas Ibland tycks det utveckla deras inneboende satyrnatur.

Timandra Det har jag svårt för att förstå.

Midas Jag sade ju, att du vet ingenting om kärlekslivet ännu.

Sokrates (till Alkibiades) Vilka är det?

Alkibiades Den mest underbara jungfru åtföljd av en gammal faun.

Sokrates Det måste vara filosofen Midas med Timandra, en elev och dottern till hetären Theodote.

Alkibiades (ropar muntert) Vem är du, flicka? Nymfen eller hennes vackraste väninna?

Timandra (brydd, till Midas) Vad skall jag då svara?

Alkibiades Ta då hit den vackra flickan, Midas! Boreas är död!

Sokrates Bli ej förskräckt, min tös. Den unge mannen här behagar skämta.

Timandra Jag har inte blivit presenterad för er.

Midas Detta är Timandra, mina herrar. Dessa båda gentlemän är Sokrates och Alkibiades, den gamle filosofen och den unge krigarhjälten, som vid Potidaia blev svårt sårad men blev räddad av den tappre pikeneraren här, barfotasoldaten Sokrates, som borde fått belöning för sin bragd, men Alkibiades fick den belöningen i stället.

Sokrates För att jag själv insisterade därpå.

Timandra Så de är krigskamrater?

Midas Inte enbart. De kan aldrig skiljas åt. För Sokrates har Alkibiades totalt glömt bort och lämnat hela societeten.

Sokrates Jag är blott hans lärare, men Alkibiades tycks ta min undervisning på fullt allvar, vilket ingen annan någonsin har gjort.

Midas På samma sätt är ljuvaste Timandra min elev.

Alkibiades Vad lär du henne? Spela flöjt?

Midas Bland annat.

Sokrates Då kan hon långt mer än Alkibiades.

Alkibiades Då utbildar du henne väl i kärlekskonsten även?

Midas Nej, det ingår ej i mina små befogenheter.

Timandra Endast kvinnor kan rätt lära kvinnor allt om kärlek, ty om det vet männen ingenting.

Alkibiades Då kan du kanske lära mig.

Midas Hon är för ung, din spoling.

Alkibiades Men hon växer till. En dag så blir hon mogen.

Timandra Jag skall vänta på den dagen, Alkibiades.

Alkibiades Så även jag.

Midas Nu räcker det, Timandra. Alkibiades är farlig.

Timandra Men jag finner honom grann.

Midas Det är du inte ensam om. (*går med Timandra*)

Alkibiades Vad sägs om det? Ett tecken? Var det möjligen min blivande gemål?

Sokrates Omöjligt. Hon blir bara en hetär liksom sin moder. Hon blir kanske din en dag men aldrig mer än blott en av de många.

Alkibiades Helst den sista i så fall.

Sokrates Den sista är ej alltid dock den bästa men i allmänhet den mest fatala.

Alkibiades Det får hon gärna vara.

Sokrates Skyll dig själv i så fall, oförbätterlige slyngel.

Alkibiades (skrattar) Är du svartsjuk eller avundsjuk?

Sokrates Ej någondera. Bara realistisk.

Alkibiades Kloke Sokrates! Du borde ha fått leda vårt Athen i brist på Perikles.

Sokrates Athens olycka var att Perikles var oersättlig.

Alkibiades Så är även du.
Sokrates Nej, ingen är det längre. Perikles var sist och störst, och efter honom härskar endast fåfänga och dödlighet.
Alkibiades Som Nikiasfreden.
Sokrates Nikias fred är dock en kraftansträngning åt rätt håll, men den kan aldrig hålla.
Alkibiades Den är orättvis.
Sokrates Men likväl konstruktiv.
Alkibiades Spartanerna föraktar och kan bara nonchalera fredsvillkoren, och det ämnar Nikias svälja.
Sokrates Hindra honom om du kan.
Alkibiades Det tänker jag förvisso göra.

Akt II scen 1.

Nikias Athenare, jag vet att freden ej är idealisk, men det var det bästa fredsfördrag vi kunde få. Jag ber er: ge för gudarnas skull freden någon chans. Den sämsta fred är bättre än det bästa krig. Det är summeringen av min erfarenhet som general.
Kleon Spartanerna har icke uppfyllt fredsfördraget. De skulle återlämna fästningen Panaktos intakt, men de rev dess fortifikationer.
Nikias Vi vet alla hur spartanerna fungerar. De är aldrig någonsin att lita på i fred emedan krig är allt de kan. Vi kunde ej ha väntat oss något bättre. Vi är bäst på fred och reder oss ej alltid väl i kriget medan Sparta bara känner krigets konst och ingen annan.
Alkibiades De har blott gått med på freden för att lura oss. De gav oss fred blott för att genast förbereda sig för nästa krig. Så är det alltid med spartanerna.
en athenare Alkibiades har rätt. Han känner spartanerna bättre än någon annan.
 2 Ifrågasätt inte freden. Vi har inte råd att förlora den. Vi har fått behålla det attiska förbundet och hela handelsövertaget på Medelhavet. Nu har vi chansen att återgå till normal ordning och Perikles storhetstid med bara fred som säkert underlag. Låt oss för all del inte sjabbla bort den.
Alkibiades Det är Sparta som sjabblar bort den om någon. Jag vet att de blott ruvar på revansch. Vi hade övertaget, vi hade dem i stryppgrepp från vår bas i Pylos, deras existens var hotad av vår överlägsna strategi, och de kom undan med en billig fred och fortsätter nedlåtande att förolämpa oss som om de aldrig tappat greppet. Och nu lever de blott för att hugga kniven i vår rygg.
 2 Förstör ej freden, Alkibiades. Perikles gav oss kriget med dess pest och hungersnöd och manfall, och nu har den ädle Nikias frälst oss och befriat oss ifrån dess mardröms fasor. Vill du ge oss helvetet igen?
Nikias Har Alkibiades det ringaste belägg för sina anklagelser mot Sparta om det lömskaste förräderi?
Alkibiades Jag har här spionrapporter från Sicilien som bevisar att spartanerna försöker vända Syrakusa mot Athen.
 1 Syrakusa! Största staden på Sicilien! Mäktigast i världen!
Alkibiades Ej blott Syrakusa. Här har jag en lista på tolv städer som syrakusanerna i maskopi med Sparta har förmått avfalla från Athen.
 (*Stor upprördhet. Mest upprörd av alla är Nikias.*)
Kleon Vad föreslår du, Alkibiades?

Alkibiades En regelrätt expedition att tukta Syrakusa och få hela ljuvliga Sicilien på vår sida.

1 Sicilien är framtidslandet, rikare än hela Hellas.

2 En sådan expedition kan kosta Athen hela statskassan.

3 Det är värt det. Sedan har ej Sparta någonting att säga till om mer.

Alkibiades Vi låter Sparta få behålla freden men besegrar Sparta grundligt på Sicilien i stället. Det är mitt förslag, och jag är säker på att denna plan och strategi kan lyckas. Ja, den måste lyckas, om jag bara får befälet.

1 Ge Alkibiades befälet!

Kleon Ja, han är den dugligaste kraften i Athen.

3 Vi har ju redan sett, att under Alkibiades kan vi endast segra.

Nikias (avsides) De är berusade. De anar inte vad de ställer till med. Till och med Perikles insåg slutligen att alla krig var monstruösa och självdestruktiva misstag.

flera Leve kriget! Leve Alkibiades!

andra Vi är med dig, Alkibiades, till segern eller döden!

andra Tukta Syrakusa!

Sicilien skall bli vårt!

Ge spartanerna en läxa!

Ner med Sparta!

Vi är trötta på den spartanska svekfullheten!

Alkibiades (stillar stormen) Lugn i stormen, medborgare i Athen! Vi måste genomföra detta företag med säkerhet och exemplarisk metodik. Det gäller först och främst att bygga många skepp. Den sicilianska expeditionen måste genomföras med fullständig säkerhet.

flera Vi litar på dig, Alkibiades.

andra Var vår ledare.

Leve Alkibiades!

Leve Athen!

(Allmänt bifall till expeditionen. Alkibiades hissas och bärs ut på unga entusiasters skuldror under triumf. Nikias, förödmjukad, smyger ut den andra vägen.)

Nikias Jag gav dem freden och en chans till återhämtning. Och vad gör de med den? Trampar på den för att föredra vad som politiskt endast kan betecknas som självdestruktivitetsens vanvett. Arma stad Athen! Din undergång blir oundviklig genom din förryckta svaghet för ungdomlig grannhets ytlighet förklädd till Alkibiades, förföraren, förrädaren, den omedvetna bödeln förd av ödet fram till evig undergång för hela Hellas.

Scen 2.

Sokrates Jag tycker inte om det, Alkibiades. Det låter alldeles för bra.

Alkibiades Är du då lika klentrogen som alla andra?

Sokrates Jag anar att ej något gott skall komma ut av det. Svek lönar sig inte, Alkibiades.

Alkibiades Har jag fallit ur din aktning?

Sokrates Alla älskar dig och även jag. Men dina knep har alltid varit kontroversiella. Du är genom arv och hävd spartanernas ambassadör här i Athen, men du har knappast fört spartanernas talan.

Alkibiades Emedan jag känner spartanernas svekfullhet.

Sokrates Gör du det? Är det en ursäkt för att svika spartanerna själv? Du har åstadkommit kriget genom ett förrädiskt knep.

Alkibiades Jag förstår ej vad du menar.

Sokrates Sparta skickar i god vilja sina sändebud till oss att genomföra freden. De har fullaste befogenheter, och athenarna är nöjda och vill ta emot dem. Men då kallar du dem avsides och övertalar dem att icke avslöja att de har fullaste befogenheter och inbillar dem att de då inte skall få igenom vad de önskar, och spartanska sändebuden vidtar sina mått och steg. När sedan nästa dag de träder fram inför församlingen och säger, att de saknar vissa befogenheter, angriper du dem och säger att de kör med dubbla budskap, bara för att hindra att de alls kommer fram till förhandlingsbordet. Är det vackert gjort, Alkibiades?

Alkibiades Men så fungerar politiken. Bara genom list kan man få igenom egna initiativ.

Sokrates Jag kan ej acceptera något ansvar för en lärjunge som kör med svek. Du är fri från mig, Alkibiades.

Alkibiades Överger du mig, Sokrates?

Sokrates Nej. Du har övergivit mig. (*går*)

Alkibiades Hur kan du göra så mot mig, du ädle fule oerhörde gubbe! Du var allt för mig, min fader, gud och auktoritet! Hur djupt har jag då icke fallit! Och i morgon äger expeditionen rum, och jag är dess högste ledare. Jag måste segla med den. Sokrates, du överger Athen! Du giver nederlag direkt åt världens största företag! Förbannelse!

(*Störtar mot ett par dörrar och bryter upp dem. Där innanför finns ett antal festande vänner.*)

Mina vänner! Låt oss fira segern redan nu förrän det är för sent! Vi skall nu festa hela natten, dra från bacchanal till bacchanal, ha roligt hela natten med outtröttliga frillor och aldrig upphöra att dricka! Är ni med?

en vän Behöver du fråga det, Alkibiades?

2 Än är Alkibiades mänsklig! Ännu är han ej förstörd av Sokrates! Ännu kan han festa! Leve Alkibiades!

3 Natten är din, Alkibiades, och vi är alla dina hela natten.

4 Han är då åtminstone inte övermodig av sitt höga ansvar.

1 (*räcker honom vin*) Här är ett krus att börja med, Alkibiades.

Alkibiades (*tömmer det genast i en enda klunk medan vännerna tittar på och ackompanjerar*)

2 Din expedition börjar bra, Alkibiades.

Alkibiades Aldrig gör jag någonting om ej ordentligt. Kom! Hetärerna, banketterna och frillorna i hela staden väntar på oss! (*drar ut med vännerna*)

Scen 3.

1 Detta är allvarligt. Flottan kan inte avsegla under sådana omständigheter.

2 Den har redan avseglat.

3 Redan när Adonisfesten firades med begravningsmanifestationer överallt var det det sämsta tänkbara tecken för expeditionen.

2 Expeditionen kan inte avbrytas.

4 Men vi måste undersöka omständigheterna kring dessa nidingsdåd. Finns det ingen undersökningskommission?

5 Folk säger att vilda unga män hörande till Alkibiades parti stormade fram genom staden under muntraste bärsärkargång och slog sönder alla statyerna.

1 Det är ett oerhört helgerån, vars make vi aldrig har sett.

4 Om Alkibiades bär något ansvar måste han ställas inför rätta.

2 Vi kan inte återkalla honom från expeditionen. Det vore att sabotera hela expeditionen.

Demosthenes Det finns andra rapporter. Syrakusa är en koloni till Korint. Det kan ha varit korintier som ställt till med detta helgerån i akt och mening att sabotera expeditionen på lömskaste tänkbara vis.

4 Saken måste undersökas! Och om Alkibiades har något ansvar måste han återkallas och ställas inför rätta!

Demosthenes Jag ber er, athenare: vi är i krig. Sabotera inte vårt eget krig.

flera röster Saken måste undersökas! Saken måste undersökas!

5 Vi kan inte finna oss i helgerån! Alkibiades och hans vänner har länge bespottat och utmanat gudarna!

flera röster Låt lagen ha sin gång!

(Diskussionerna fortsätter allt hetsigare bortom all kontroll.)

Demosthenes (inser det hopplösa i att försöka styra dem; böjer sig avsides till Sokrates)

Vad tycker du om saken?

Sokrates Ingenting kan hindra athenarna från självdestruktivitet när de väl fått för sig någon dårskap.

Demosthenes Men kan Alkibiades vara skyldig?

Sokrates Självfallet inte. Det är som du säger korintierna. Men athenarna tror hellre att det var Alkibiades, ty då blir saken mycket mera intressant.

Demosthenes Vem kan väl styra detta pack av impulsivitet och sensuella nycker?

Sokrates Ingen utom Perikles, och han är död.

Demosthenes Då är det alltså kört.

Sokrates Och expeditionen går åt skogen. Det är det de avundsamma vill.

Demosthenes Som hatar Alkibiades?

Sokrates Nej, som hatälskar och kärlekshatar Alkibiades. Han älskas och han hatas av Athen, så att det skulle kunna döda honom, men de kan ej vara utan honom.

Demosthenes Vem kan vara politiker åt sådant folk?

Sokrates Bara Alkibiades. *(de går)*

Scen 4. En badinrättning för kvinnor.

Timandra uppträder. Hipparete närmar sig.

Hipparete Jag vet vem du är, Timandra.

Timandra Alla vet vem du är, Hipparete, Alkibiades hustru.

Hipparete Vi har gemensamma intressen och är båda lika förödmjukade.

Timandra Av Alkibiades?

Hipparete Av hans älskarinnor och unga gossar.

Timandra Han är på Sicilien nu.

Hipparete Men kommer tillbaka. Athenarna har dömt honom.

Timandra För vad?

Hipparete För att de älskar honom, som du och jag.

Timandra Jag kan inte döma honom därför.

Hipparete Men athenarna kan, ty de är män.

Timandra Vad kommer att hända?

Hipparete Ingen vet. Alla älskar honom mot sin vilja och älskar därför att hata honom. De vill döma honom så hårt som möjligt men aldrig verkställa straffet. Förhållandet mellan Athen och Alkibiades är en vanlig passionshistoria – bara

känslomässiga överdrifter och utbrott, inget förnuft, ingen saklighet. Känslorna regerar Athen i fallet Alkibiades, och det är vi kvinnor som regerar känslorna.

Timandra Vad vill du att vi ska göra?

Hipparete Varna honom. Varna honom för att komma tillbaka till Athen.

Timandra Kan vi göra det?

Hipparete Jag vet inte, men vi kan försöka. Jag har redan skickat honom en hemlig budbärare med skeppet som skulle föra honom hem. Du kan skicka en annan.

Timandra Jag börjar förstå hur du tänker, Hipparete. Du vill inte ha honom till svars inför hela Athen. Du vill att Athen ska behålla sin kärlek för honom, och därför vill du att han som en annan förslagen kvinna skall hålla sig borta från älskarens anklagelser.

Hipparete Någonting sådant. Är du med?

Timandra Naturligtvis. Vi vill ju båda behålla honom.

Hipparete Och vi kan bara få behålla honom så länge Athen ännu älskar honom.

Timandra Du är hans hustru. Har du hans kärlek?

Hipparete Åtminstone har jag haft den.

Timandra Det är tillräckligt för att äga den för alltid.

Hipparete Men jag vet, att du har hans kärlek, och du om någon kan alltid få behålla den levande.

Timandra Vill du hjälpa mig?

Hipparete Ja, på det att jag må få ha något av den kärleken själv.

Timandra Det låter som om du skulle nöja dig med smulorna.

Hipparete Utan bröd inga smulor. Du är brödet.

Timandra Kom, syster. Vi har mycket att tala om.

(de går tillsammans som förtrogna syskon.)

Akt III scen 1. Sparta.

spartan Kung Agis, Alkibiades söker företråde.

Agis Alkibiades?

spartan Ja, Alkibiades.

Agis Vilken Alkibiades?

spartan Athenaren.

Agis Spartas störste fiende?

spartan Ja, just han.

Agis Vad gör han här?

spartan Söker företråde.

Agis Ja, ja, men vad vill han?

spartan Söka företråde.

Agis Varför?

spartan Jag vet inte, min konung.

Agis Detta är besynnerligt.

spartan Ja, det tycker hela Sparta.

Agis Och du är säker på att det är den verkliga Alkibiades den store, som borde vara på Sicilien?

spartan Det är ingen annan och inget spöke.

Agis Har du försökt utröna vad han vill?

spartan Om jag har förstätt saken rätt så vill han ingenting annat än förråda Athen åt Sparta.

Agis Vi vill inte ha bråk med Athen. Det har vi aldrig velat.
spartan Men Alkibiades vill det tydligen.
Agis Varför?
spartan Jag kan bara säga vad jag tror. Jag gissar att Alkibiades är trött på athenarnas nycker och vill lära dem en läxa. De skickar ut honom på en magnifik expedition till Sicilien för att åtgärda alla bråken där och återkallar honom sedan precis när kriget börjat för att ställa honom till svars i Athen för löjliga anklagelser om hädelser och helgerån.
Agis Har då athenarna blivit galna?
spartan Det verkar så.
Agis Nå, så låt oss då höra vad denne Alkibiades har att säga. Inte för att jag tror på det, men något av vad han kan ha att babbla om kan kanske vara av intresse.
spartan Det kostar ingenting att höra honom.
Agis Nej, just det. Så låt oss höra honom.
(Alkibiades får företräde för kung Agis.)
Vad är nu det här, Alkibiades? Tänker du förråda din egen stad och hemjord?
Alkibiades Jag vill gottgöra allt ont som Athen har gjort Sparta.
Agis Det kan ingen gottgöra.
Alkibiades Här är en athenare som vill försöka.
Agis Hur?
Alkibiades Jag har ett antal politiska förslag att förelägga er.
Agis Nå?
Alkibiades Som ni vet har Athen skickat ut en väldig armada på 100 skepp och 8000 man mot Sicilien för att erövra hela ön.
Agis Ja. Du var dess överbefälhavare.
Alkibiades Mitt första förslag är att ni genast skickar en undsättning till Syrakusa.
Agis Vidare?
Alkibiades Förklara Athen krig. Ni har all anledning. På så sätt engagerar ni dem här på fastlandet och kan de inte längre sköta kriget på Sicilien.
Agis Vidare?
Alkibiades Befäst Dekeleia.
Agis Dekeleia är mellan Thebe och Athen.
Alkibiades Om ni gör det till en fästning för er isolerar ni Athen, ni stoppar dess handel med Beotien, ni blockerar vägen till deras gruvor, strategiskt kan det skaffa er ett övertag som lägger Athen för era fötter.
Agis Så infernaliskt sluga planer kan endast utfunderas av världens uslaste landsförrädare.
Alkibiades Tänk på all förtret som Athen har vållat er.
Agis Varför gör du detta? Varför förråder du Athen åt oss?
Alkibiades Har jag då inte anledning? De gav mig befälet över flottan för att Athen skulle triumfera i västerled och lägga hela Sicilien och Kartago för sina fötter. Det skulle ha förstorat det athenska imperiet hundra gånger. Men mina athenska avundsmän arrangerar en komplott mot mig, arrangerar hädiska nidingsdåd som de anklagar mig för och ser till att jag återkallas för att ställa mig inför rätta och döma mig till döden bara av avund och missunnsamhet mot mina framgångar.
Agis Har du verkligen dömts till döden?
Alkibiades När Perikles dog förföljdes hans släktingar och vänner för hans ryktes skull, och självaste Fidias fick försmäkta i fängelse. Samma öde har nu drabbat mina vänner och släktingar, min egendom har konfiskerats, och för att jag har vägrat infinna mig till en i förväg arrangerad processfälla med given utgång har de i den

anklagades frånvaro dömt honom till döden. Därför har jag all rätt i världen att erbjuda Sparta alla mina tjänster.

Agis Om allt vad du säger är riktigt har du förvisso rätt i det. Vi skall noga överväga dina råd och informera oss om vad som timat i Athen. Och vi är inte så dumma som Athen att vi förkastar dina råd och gör dig till vår fiende. Välkommen till Sparta, Alkibiades, och känn dig hemma här som en av oss. En undsättningsexpedition skall genast skickas till Sicilien, som du säger har vi all anledning i världen att bryta freden och förklara Athen krig, om vi dock måste beklaga att den 50-åriga Nikiasfreden bara blev femårig, och vi ska undersöka Dekeliförslaget. Troligen följer vi det, ty endast ett strategiskt geni som du skulle ha kunnat kläcka en sådan briljant idé. Bara en fråga till. Varför bröt du Nikiasfreden, Alkibiades?

Alkibiades Jag ville ge Athen Sicilien.

Agis Var det vettigt?

Alkibiades Ja, om athenarna skött det snyggt. Nu gjorde de tyvärr inte det.

Agis Och är du verkligen helt oskyldig till vad Athen anklagar dig för?

Alkibiades De helgerån man anklagar mig för har jag ej begått.

Agis Men kanske andra?

Alkibiades Det är en annan sak.

Agis Jag förstår. Athenarnas misstag är förvisso att göra en religiös sak till en juridisk. Religion och juridik kan aldrig blandas utan att båda tar skada. Det trodde jag athenarna visste. Jag är besviken på athenarna.

Alkibiades Det är jag med.

Agis (reser sig och tar vänligt om Alkibiades som en yngre broder) Så låt oss kriga tillsammans mot Athen, Alkibiades. Det skall bli mig mitt livs största strategiska nöje.

(De går ut tillsammans under allmänt uppskattande bifall.)

Scen 2. Athen.

1 Är Sparta vansinnigt? Inte kan väl Sparta förklara krig?

2 Det är just vad de har gjort.

1 Det var ju vi som skulle bryta freden, inte de.

2 Men de har gjort det. Det är ett faktum.

1 Nå, då får de väl skylla sig själva.

2 Nej, det är strategiskt väl uttänkt av Sparta, för nu kan vi inte längre koncentrera oss på Sicilien. Vi har fått ett tvåfrontskrig på halsen.

Aristofanes Skyll er själva, athenare. Jag gissar att det är Alkibiades som ligger bakom. Ni skulle aldrig ha återkallat honom och dömt honom.

Thessalos Alkibiades var skyldig till vad han dömdes till i sin frånvaro! Annars hade han vågat möta anklagelserna!

Theodoros Hans skuld har aldrig bevisats. Han kunde dömas skyldig i sin frånvaro bara i brist på bevis.

Sokrates (kommenterar avsides) Den genomkorruppte Theodoros har tyvärr alldeles rätt.

Aristofanes Nu hämnas Alkibiades på er, athenare! Vänta bara! Det här är bara början!

(En ny budbärare ankommer. 1 åhör nyheterna diskret med rynkad panna.)

1 Nya sorgliga tidender. Spartanerna har befäst Dekeleia i vår rygg. Det betyder att vi inte längre kan utnyttja våra silvergruvor, inte längre kan uppbära skatt från

norra Attika och inte längre kan få hjälp av våra grannstäder. Vägarna är osäkra, och våra bönder kan inte odla sin jord. Vem har satt i gång denna kedjereaktion av hårda dråpslag mot Athen?

Aristofanes Det är ni själva, era dönickar.

1 Vad menar du, Aristofanes?

Aristofanes Det kan bara vara en enda person, – Alkibiades, som ni, för alla de tjänster han har gjort Athen, har visat tacksamheten att vanära honom mer än någon annan athenare! Det är ert eget fel!

1 Skulle själve Alkibiades ha vänt sig emot oss? Det förefaller orimligt.

Aristofanes (hånfullt, skrattar åt dem,) Vem annars?

Sokrates (kommenterar avsides) Aristofanes har rätt. Vem annars?

en budbärare Jag kommer från Korint, där det råder full klarhet över situationen. Sparta har sänt en undsättningsflotta till Siciliens Syrakusa under befäl av Gryllippos, men det är inte allt.

2 Det fattades bara det. Nu kan vi aldrig genomföra operation Sicilien.

1 Vad mer, olycksalige budbärare från Korint? Du sade att du hade mera.

budbäraren Bara ett rykte.

1 Nå, ut med språket!

budbäraren Det ryktas om att hela den athenska flottan har blivit tillintetgjord vid Syrakusa.

2 Det får inte vara sant.

Sokrates Det är nog dess värre sant. Det syns på budbäraren att han vet det.

1 Humbug! Nonsens! Kom inte hit med lösa rykten, budbärare! Stanna hellre hemma!

(En annan har kommit in och viskar med Aristofanes.)

Aristofanes Dess värre verkar allting vara sant. Jag har precis fått alla mina misstankar bekräftade. Alkibiades befinner sig hos kung Agis i Sparta och äras där som dennes högste gäst, har helt gått över till spartanerna, lever och klär sig spartanskt som de, tränar med Lysander och har till och med rakat sig.

1 Högst besynnerligt.

Aristofanes Han har till och med gått så långt att han lägrat kung Agis hustru Timeia, som nu väntar barn med honom!

1 Din usle skandalkrönikör, har du då inget annat att komma med än ditt gamla skabrösa skvaller?

Theodoros Aristofanes har rätt. Barnet kan inte vara kung Agis, för han avhöll sig konsekvent från sin drottning under den aktuella tiden på grund av illavarslande omen. Men han tolkade dem fel, ty de varnade honom i själva verket just för att bli en hanrej.

Sokrates (kommenterar avsides) Därmed torde Alkibiades karriär vara slut även i Sparta.

1 Vet din budbärare något mera om Sicilien, Aristofanes?

Aristofanes Nej. Det enda vi saknar är en bekräftelse på den yttersta katastrofen.

(En fullständigt uppriven, sårad och illa medfaren sjövetan inkommer.)

Här kommer den, om jag känner mina antenner rätt.

2 Det är den gamle Nearchos, en veteran från Kimons dagar.

1 Vad har du att förtälja, gamle sjöman?

sjömannen Jag är en av de få som kommit undan levande för att berätta sagan.

2 Sätt honom ner. Ge honom något att dricka.

flera Berätta, Nearchos! *(De tar hand om honom. Han samlar sina sista krafter.)*

sjömannen Allt gick bra i början så länge Alkibiades ledde flottan. Men så fort han lämnade oss uppstod splittring mellan Lamachos och Nikias, det högsta ansvariga befälet saknades, och allting gick på tok. Till slut blev hela flottan instängd vid Syrakusa, och det sjöslag som följde är Athens största skam genom tiderna. Vi hade ingen chans. Av våra hundra skepp klarade sig inte tio. Vi körde på varandra, kunde inte komma ut, rammade varandra, det var värre än för perserna vid Salamis, och endast de som togs till fånga av syrakusanerna undgick drunksdöden eller att brännas till döds. Det var värre än någon katastrof vid någon jordbävning. Hela flottan gick till spillo, och alla de som klarade sig levande i land är nu slavarbetare hos syrakusanerna i deras sten- och salt- och svavelgruvor.

(Församlingen är som bedövad av chocken.)

1 Då är det alltså sant.

sjömannen Säg, varför återkallade ni Alkibiades? Under hans ledning tog vi Region och Catania. Han hade klarat hela företaget bra om han bara fått genomföra det i fred. Men han kallades tillbaka. Varför?

1 Ta hand om den arme sjömannen. Ge honom kläder och vila och allt vad han behöver. Fastän han kom med dagens sämsta nyheter skall han lönas bättre än någon annan därför.

Sokrates (kommenterar avsides) Den gamle sjömannen inser inte att athenarna under Alkibiades ledning grävde en magnifik grav åt andra bara för att själva falla däri. Det är ödets lag, högre än någon av gudarna.

Aristofanes Nå, vad menar ni, athenare? Sparta har förklarat oss krig, har fattat strupgrepp om oss genom Dekeleia, undsat Sicilien och krossat hela vår flotta. Och det är bara början.

Theodoros Och allt detta har timat blott för att ni fråntog Alkibiades hans ansvar just när företaget inletts. Så inleds nu er egen tragedi, athenare.

Aristofanes Och Alkibiades leder nu spartanerna och deras krig mot er, och de har övertaget.

1 Det blir alltmera uppenbart att vi har begått ett misstag.

Sokrates Bekymra er inte, athenare. Om jag känner Alkibiades rätt kommer han tillbaka. Han måste bara få byta älskarinna emellanåt, så att han inte får för tråkigt. När han tröttnat på Sparta, eller Sparta tröttnat på honom, vilket det kanske redan har gjort efter att han tagit konungens hustru, så kommer han förr eller senare tillbaka.

2 Men kan vi lita på Alkibiades?

1 Det har vi aldrig kunnat.

Sokrates Men ni har ingen annan. Utan honom är Athen förlorat.

Theodoros Och vi älskar honom.

Aristofanes Och hatar honom och kan inte vara utan honom.

1 Inled omedelbart förhandlingar med Alkibiades. Sokrates har rätt. Det är nu bara han som kan rädda Athen.

Scen 3. Persien.

Tissafernes (i fullt ornat, praktfull hovsal) Alkibiades? Här?

tjänare Ja.

Tissafernes Vad vill den ödesdigre äventyraren här?

tjänaren Erbjudna sina tjänster.

Tissafernes Dög då varken Sparta eller Athen åt honom?

tjänaren Sparta stod efter hans liv, och Athen dömde honom till döden.

Tissafernes Men förrådde han då inte Sparta åt Athen?

tjänaren Nej, han förrådde Athen åt Sparta.

Tissafernes Det är samma sak. Dessa hellener erbjuder alltid samma totala förvirring. Men om han en gång förrådde Sparta åt Athen, eller Athen åt Sparta, så skulle han kanske förråda båda åt Persien?

tjänaren Det är nog det han vill göra.

Tissafernes Han har hela Hellas i sin hand. Visa in honom genast!

(Tjänaren bugar. Alkibiades visas in, praktfullt klädd i persisk högtidsdräkt.)

Jag hoppas ni har funnit vår gästvänlighet dräglig, ädle Alkibiades.

Alkibiades Bättre har jag mottagits i Persien än någonsin i Sparta eller Athen.

Tissafernes Det är meningen. Hela Asien gläds åt er ankomst hit. Så spartanerna försökte mörda dig?

Alkibiades Jag förrådde Athen åt Spartas konung. Därför svor han att mörda mig.

Tissafernes Var det bara därför?

Alkibiades Var det kanske mitt fel att hans drottning föredrog mig framför honom, och att hon kallade sin son med mig Alkibiades fastän han fick ett annat namn?

Tissafernes Så du gav konung Agis avkomma emedan han ej kunde göra det själv?

Alkibiades Därför borde ju spartanerna vara tacksamma. I stället beslöt de att lönnmörda mig.

Tissafernes Ack ja, dessa odiplomatiska spartaner, det enda de någonsin har kunnat är att kämpa till döds. Ingenting annat kan de. De är världens största idioter i allt övrigt. De har ingen smak, ingen konst, ingen kultur, de klär sina kvinnor i byxor, och i politik trampar de bara i klaveret. Hur kan de då vara så mäktiga?

Alkibiades De kan kämpa till döds.

Tissafernes Bara därför?

Alkibiades Ja, bara därför.

Tissafernes Det verkar så meningslöst. Som om livets mening var döden.

Alkibiades För dem har därigenom livet åtminstone en mening.

Tissafernes Fastän den är döden?

Alkibiades Ja.

Tissafernes Jag förstår det inte. Förstår du det?

Alkibiades Ja.

Tissafernes Det ska då en athensk galning till att förstå spartanskt vanvett. Nå, du har alltså flytt från Sparta för ditt liv, och vad vill du här?

Alkibiades Både Athen och Sparta har straffat mina tjänster med dödsdomar. Alltså väljer jag en annan herre.

Tissafernes Ja, det är logiskt. Och vad kan du göra för mig?

Alkibiades Ge båda i din hand.

Tissafernes Hur?

Alkibiades Just nu har Sparta övertaget i det peloponnesiska kriget. Athen är nästan krossat genom den sicilianska expeditionens fullständiga undergång. Så väg dem mot varandra. Ju längre de bekämpar varandra, desto bättre för Persien och Fenikien. Så ekonomisera hjälpen till Sparta. De behöver inga mutor och subsidier mera, ty de har övertaget. Om de segrar kan de bli mäktigast i Hellas, och då kan de bli farliga för er. Alltså: hjälp Athen i stället, så att det eviga kriget kan fortsätta.

Tissafernes Du talar med en kluven tunga mera slug än någon orms. Ditt råd är gott. Jag skall följa det till punkt och pricka. Ditt råd är guld för mina öron, Alkibiades, ty du vill faktiskt ge hela Hellas över i Persiens hand, vår önskedröm sedan hundra år tillbaka. Du skall få allt vad du vill. Bara nämn det: vilka slott och

frillor du vill ha, vilka hästar, vilka fester, – hela Persien är ditt! Så länge du förråder Hellas åt oss är du mäktigast och mest favoriserad i hela Asien.

Alkibiades Mitt hjärta flödar över av den innerligaste tacksamhet, o ädle Tissafernes.

Tissafernes Ädel är du själv, du världens främste ärkeförrädare. Jag är blott en tjänsteman i den stora autokratins tjänst. Välkommen som en son av Asien, Alkibiades. *(omfamnar honom)*

Alkibiades Det är min ära att få fortsätta hålla er informerad om hur man bäst skall styra Hellas mot dess undergång.

Tissafernes Men längtar du inte hem till Athen och din familj?

Alkibiades Det är en annan fråga. Låt oss hålla oss till saken, så länge jag är här.

Tissafernes Du har rätt. Så låt oss smida stora planer för Spartas och Athens direkta undergång. *(sveper sin mantel om honom och leder honom med sig.)*

Akt IV scen 1.

sonen Ska pappa verkligen komma hem?

Hipparete Ja, min älskade, han är på hemväg.

sonen Tror du jag kommer att känna igen honom?

Hipparete Det gör du säkert. Om inte annat känner du igen honom på att han känner igen dig.

son 2 Hur länge har han varit borta, Mamma?

Hipparete Bara några år men längre än en livstid. *(upptäcker Timandra)* Timandra, är du också här?

Timandra Vem är inte här för att välkomna Alkibiades hem efter alla hans segrar? Hela Athen är här och jublar och vill fira honom i triumf. Varför skulle jag då inte även vara här?

Hipparete Jag ifrågasatte inte din närvaro. Jag blev bara glatt överraskad.

Timandra Vi är här i samma syfte. Så låt oss ägna oss åt det och glömma bort oss själva.

Hipparete Men hans barn måste få komma först.

Timandra Hans barn eller dina barn?

röster Här är han!

flera röster Leve Alkibiades! Athens räddare!

många röster Leve Alkibiades!

(Alkibiades gör sin entré i triumf, helt vitklädd, firad av alla, men han motsätter sig att bli hissad och buren. Han vill gå själv och upptäcker genast Hipparete med barnen.)

Alkibiades (omfamnar henne varmt) I sju år har jag sökt dig med blicken!

Hipparete Du har funnit mig, Alkibiades.

Alkibiades Och mina söner! Vilka män de har blivit!

Hipparete Inte ännu. Ge dig till tåls.

ungste sonen Pappa! Pappa! *(kastar sig i faderns famn, som omfamnar och lyfter honom högt)*

Alkibiades Min son! Du känner igen mig!

Hipparete Hela Athen känner igen dig idag.

Timandra Känner du igen mig?

Alkibiades (förstummad) Timandra!

athenare 1 (träder fram och struntar i kvinnorna) Härlige Alkibiades, störst av athenare! Hela staden tackar dig! Vi stod inför vår undergång, Sparta angrep oss i ryggen, och

utan din ledning slutade Sicilienexpeditionen i fullständig katastrof. Men du kom tillbaka. Du rensade upp hela det Egeiska havet åt oss, du erövrade Samos och Byzantion och alla de upproriska städerna, och du knäckte fenikiernas flotta och övertalade Persien att hjälpa Athen på det att Athen kunde oskadliggöra Persien. Dina segrar är utan tal, och din ära är utan gränser. I alla athenares namn: välkommen hem till Athen, Alkibiades!

Alkibiades Jag tackar er alla. Jag är överväldigad. I åratal har jag kämpat för att åter göra mig värdig att kallas athenare, och det att jag slutligen lyckats är mitt livs största seger. Men vi har bara börjat! Sparta behärskar ännu Dekeleia, och ännu har spartanerna en flotta. Vi har långt kvar innan vi till fullo lyckats återställa Athens fullständiga ära, härlighet och rikedom!

1 Väl talat, Alkibiades! Allt är arrangerat. Du får tillbaka all din egendom, och du återfår överbefälet över alla våra flottor. Allt gick fel när vi övergav dig, Alkibiades, och när du bara återkommer blir allt bra igen. Det är vad vi har lärt oss av dig, Alkibiades.

Alkibiades Tack, mina kära athenare. Nu, om ni ursäktar, måste jag få hälsa närmare på mina närmaste. (*vänder sig åter till Hipparete och omfamnar dem och barnen.*)

Alkibiades (mera intimt) Jag var rädd först för att gå i land. Jag visste inte om athenarna hade lagrar eller dolkar i beredskap åt mig. Men när jag såg er på stranden förstod jag. Ingen fara förestod. Det var bara att öppet gå i land och hjärtligt omfamna er alla.

Timandra (går upp till honom bakifrån) Ändå hade din fruktan fog, Alkibiades. Idag är Athenas dag, då hon skyler sitt ansikte. Många ser det som ett dåligt tecken för dig.

Alkibiades (avbryter omfamnandet) Alltid dessa förbannade omen! Skall då gudarna aldrig lämna mig i fred?

Timandra Inte så länge de älskar dig.

Alkibiades (omfamnar henne) Nu är det din tur, Timandra. Låt dem då älska mig, bara de dödar mig till slut i sin kärlek, och du får följa med mig i den.

Timandra Jag är din, Alkibiades.

Alkibiades (avbryter omfamningen) Vänta på mig. Våra öden hör samman med varandra.

Hipparete Kom, barn. Pappa vill nu komma hem.

Alkibiades Ja, det vill jag gärna.

(*Hipparete för honom med sig med barnen. En jublande folkmassa eskorterar honom. Timandra håller sig avsides.*)

Timandra Segern är din, Alkibiades, för ögonblicket, men i kärlek är en seger blott en illusion och övergående självbedrägeri, som slocknar när passionens ström drar med sig drömmaren i djupet. Och din relation med oss, med detta folk och med Athen är blott en kärlekssaga som fullkomligt styrs och är behärskad av det obotligt oblidkeliga ödet.

(*går, medan festprocessionen fortsätter. Nu är Alkibiades upphöjd och lagerkrönt och rycks med i den allmänna glädjeberusningen.*)

Scen 2. Demos.

1 Jag ser ingen anledning till att inte lita på Alkibiades. Han har vunnit de mest lysande segrar som vunnits åt Athen sedan Themistokles och Kimons dagar. Spartanerna står efter hans liv, och hans senaste samröre med perserna slutade med

att Tissafernes lät kasta honom i vattenfångelse under trettio dagar. Hur kan vi då tvivla på Alkibiades lojalitet?

2 Det är inte lojaliteten. Det är hans makt. Återigen håller Alkibiades på att bli för mäktig, återigen väcker han rasande hat och avund, återigen svär athenska män över sina fruar som Alkibiades "lånar", och, framför allt, återigen vill ett växande parti förläna Alkibiades diktators makt. Det kan vi inte som athenare acceptera.

(bifallsrop: Hör! Hör!)

3 Skall vi då återigen vanära honom och ta ifrån honom hans befäl när vi som mest behöver det och han vunnit sina största segrar? Skall vi då återigen konfiskera hans egendom och förfölja hans familj? Skall vi återigen driva honom i armarna på Sparta som Athens störste förrädare?

2 Återigen: jag ifrågasätter inte Alkibiades lojalitet. Men vi bör snarast möjligt sätta honom i arbete långt bort från Athen. Endast i Athen kan Alkibiades makt vålla någon skada. Ge honom hans flotta och skicka honom till Asien och låt honom sköta sitt befäl där med nya segrar åt Athen tills han stupar. *(bifall)*

Sokrates (kommenterar avsides) De reducerar honom till ett medel och tror honom som medel vara det ofelbara segerinstrumentet. Men de överskattar honom, ty han är blott en människa.

1 Jag har ingenting emot ett sådant förslag. Låt Alkibiades få göra nytta åt Athen fjärran från Athen, men låt oss aldrig mera vanära honom. Låt oss aldrig glömma, att den gång vi frantagit Alkibiades det högsta befälet kostade det Athen vår historias största katastrof någonsin.

flera röster Bifalles! Bifalles! Skicka bort Alkibiades så vi slipper se honom! Låt honom härja i Asien så mycket han vill! Släpp ut honom på havet och låt honom stanna där!

(Alla är för förslaget.)

Sokrates Det är som Aristofanes säger: de älskar och hatar honom men kommer aldrig att kunna vara utan honom.

Platon (en ung lärjunge) Vad händer då när Alkibiades är borta?

Sokrates Antingen dör Alkibiades med Athen, eller också dör Athen med Alkibiades. Men bådas legender kommer alltid att leva kvar. *(exeunt)*

Scen 3. Hipparetes bostad. Armod

(Hipparete har yngste sonen i sin famn medan den äldre står bredvid.)

yngste sonen När kommer Pappa hem, Mor?

Hipparete Jag vet inte, min älskade. Kanske aldrig mer.

yngste Men varför?

Hipparete Athenarna vill ha det så.

yngste Men varför?

Hipparete Jag vet inte själv varför. Kanske de inte alls vill ha det så. Kanske de inte själva vet varför.

äldre Far kan inte komma hem igen förrän han har vunnit kriget.

yngste Men han har ju vunnit kriget flera gånger!

Hipparete Nej, han har bara vunnit otillräckliga segrar.

yngste Men han har alltid vunnit.

Hipparete Ja, min älskade, han har alltid bara vunnit.

äldre Här kommer Sokrates.

Hipparete En kär gammal vän och motsatsen till alla andra: en som aldrig sviker. Välkommen, Sokrates.

Sokrates Hur står det till, Hipparete?

Hipparete Tack, jag kan inte klaga. Vi överlever.

Sokrates Ni har det för eländigt här.

Hipparete Jag vet. Men de lämnar oss åtminstone i fred.

Sokrates Du menar, att de har slutat kasta sten på er när ni visar er, att de inte längre trakasserar dina barn på öppen gata, och att de inte längre visar sitt hat för er.

Hipparete De visar samma respekt för oss numera som för en vanärad konungs familj som de vet att är döende.

Sokrates Jag vet hur det känns. De är ute efter mig också.

Hipparete Vill de dig illa?

Sokrates Inte ännu, men den dagen kommer säkert.

Hipparete Hur kunde det gå så illa för Athen, Sokrates?

Sokrates Det är den frågan som alla athenare undrar över, och ingen kan finna något svar. Och särskilt utsatta tycks alla vi ha blivit som kände Perikles, som om vi måste straffas för att vi gynnades av hans vänskap, som om någon länk alls med Athens stora förflutna var ett brott som måste straffas, som om den universella självdestruktiviteten upphöjts till en lag över alla andra lagar. Något nytt om Alkibiades?

Hipparete Nej, bara goda nyheter: inga nyheter. Men jag väntar Timandra hit när som helst. Jag fick bud från henne att hon har något att förtälja.

Sokrates Det gläder mig att ni två alltid kunnat vara så goda vänner.

Hipparete Det varar inte så länge till.

Sokrates Vad menar du, Hipparete?

Hipparete Mina dagar är räknade. Jag orkar inte längre, käre Sokrates.

Sokrates Du har stått ut med allting hittills. Tänker du ge tappt nu?

Hipparete Av alla svåra äktenskap fick jag det svåraste på min lott: en man som var störst av alla, otrognast av alla och minst hemma av alla. Om han inte var upptagen med nya kärleksaffärer med hetärer, frillor eller pojkar drog han ut i krig och stannade borta i årtal. Från början hånades jag av hela Athen för att jag gift mig med honom.

Sokrates Det var inte ditt fel. Det var en olyckshändelse.

Hipparete Jag vet. Han förödmjukade min far, vi råkade vara släkt på alla sätt utom i blodet, och så blev det som det blev. Det var ett underverk att han i ett sådant äktenskap i alla fall gav mig två söner. Jag trodde jag kunde rädda äktenskapet med att flytta bort från honom och hem till min bror, men då började olyckorna, då bedrog han hela Athen, då började förföljelserna mot mig och mina söner, och ingenting har hjälpt. Min själ har misshandlats ihjäl av det orättvisa ödet, Sokrates. Jag har ingenting kvar.

Sokrates Kära Hipparete, är det något jag kan göra?

Hipparete Fortsätt att överleva, Sokrates, när jag har givit upp.

äldre sonen Här kommer Timandra.

Hipparete Välkommen, Timandra.

Timandra Tack, syster.

Sokrates Har du några nyheter om Alkibiades?

Timandra Ja, tyvärr. Kriget i öster håller på att gå illa.

Hipparete Har de berövat honom befälet nu igen?

Timandra Alkibiades skriver att det är Lysanders fel. Genom sin sluga politik har spartanerna lyckats få Athen till att misstro Alkibiades än en gång och kallat hem honom, men han vägrar komma hem. I stället har han bett mig komma till honom.

Hipparete Bara du?

Timandra Ja, syster. Han vill ej riskera någon i sin familj.

Sokrates Vad har han för planer?

Timandra Han måste skaffa underhåll åt sin flotta. Därför måste han uppbringa förråd från Persien. Under tiden har Antiochos befäl över flottan.

Sokrates Antiochos är som gjord för bara fiaskon.

Timandra Det är precis vad Alkibiades säger också.

Hipparete Res till honom, Timandra. Han behöver dig. Något säger mig att han aldrig kommer hem mera. Det blir kanske du som får plikten att begrava honom där.

Timandra Det gudarna förbjude!

Sokrates Vi har för många att begrava här, Timandra. Res till honom. Ännu kan han segra och triumfera. Så slipper du gravarna här.

Hipparete Ja, res, Timandra. Du är lycklig nog att ha blivit kallad till hans sida.

Timandra Gudarna vill det tydligen.

Hipparete Alkibiades vill det, och det är kanske hans sista vilja.

Timandra Jag reser men kommer tillbaka med eller utan honom.

Sokrates Tänk på oss i Athen under tiden. Vi har vårt eget krig här under tiden mot själva tiden.

Timandra Så länge Athen har dig, Sokrates, kan inget ont hända Athen.

Sokrates Allt ont har hänt Athen när det inte längre hade Perikles.

Timandra Lev väl båda två. Jag ska tänka på er alla.

Hipparete Farväl, Timandra. (*Timandra går.*)

Sokrates Kommer hon tillbaka?

Hipparete Ja, hon kommer tillbaka. Men jag ser henne inte mer. Hon fick Alkibiades till slut, Sokrates, och i hennes armar kommer hon att förlora honom.

Sokrates Är du pessimistisk eller realistisk?

Hipparete Bådadera, Sokrates. Det ena ger det andra, och jag har inga illusioner mer. Illusionerna tillhör ungdomen och en ännu värre framtid än vår egen. Vi har det bra som har någonting att minnas, Sokrates.

Scen 4. Persien.

Tissafernes Så den förbannade intrigmakaren är tillbaka igen! Hur vågar han? Lärde han sig ingenting senast han var här?

Farnabazos Han har tjänat Sparta och Athen som han har tjänat oss, men varje herre som han tjänat har bara givit honom spader.

Tissafernes Vad menar du med spader?

Farnabazos Hårda läxor. Sparkar i magen. Ständigt värre förödmjukelser.

Tissafernes Jag trodde att min senaste behandling av honom skulle lära honom veta hut.

Farnabazos Fängelse räcker inte åt en sådan oförbätterlig lycksökare.

Tissafernes Det var inte bara fängelse jag gav honom. Jag lät honom stå i vatten upp till midjan i 30 dygn. Hade det blivit som jag velat hade det varit på livstid, och han hade gått åt.

Farnabazos Fängelse är ej tillräckligt åt sådana som bara lever för att överskrida alla gränser. Endast döden kan sätta stopp för dem.

Tissafernes Har inte både Sparta och Athen försökt?

Farnabazos De har dömt honom till döden och stått efter hans liv men aldrig velat ta livet av honom.

Tissafernes Typiskt dessa opålitliga greker, vars hela existens blott är en paradox.

Farnabazos Vad ska vi göra med honom?

Tissafernes Jag orkar inte med honom. Ge honom ett hus. Ära honom. Smek honom medhårs. Och döda honom sedan när han minst anar det.

Farnabazos Borde vi inte höra honom först? Ännu kan han kanske vara oss till nytta.

Tissafernes Han kommer bara hit i ren desperation. Han vet att Athen ger honom ensam skulden för det totala nederlaget mot Sparta, och därför kommer han hit för att be oss hjälpa Athen mot det alltför starka Sparta, men därmed hugger han blott i sten. Jag vill inte ha honom här smygandes, så att han får veta för mycket om våra planer mot Persien, så att han blandar sig i våra inre angelägenheter. Persien står på randen av en katastrof, och det enda som fattas för att katastrofen skulle bli ett faktum vore att Alkibiades fick vittring på den.

Farnabazos Vi kan inte bara avhysa honom. Han vet för mycket redan.

Tissafernes Du får träffa honom själv. Jag vägrar. (*går helt sonika ut.*)

Farnabazos (*till en tjänare*) Visa in den ädle Alkibiades.
(*Alkibiades visas in. Han har fått en högre resning.*)

Välkommen, Alkibiades, den ende obesegrade athenaren. (*bugar sig*)

Alkibiades Inget smicker, om jag får be. Jag tål inte längre något politiskt hyckleri.

Farnabazos Ändå är vi hedrade av att du erbjuder oss dina tjänster. Vad kan vi göra för dig i gengäld?

Alkibiades Sparta har totalt besegrat Athen och slagit Athen i tyranniets slaveri. Den hellenska balansen är rubbad, och Spartas allmakt är ohälsosam för hela världen.

Farnabazos Så du vill ha vår hjälp mot Sparta?

Alkibiades Sparta har alltid varit en nagel i ögat på Persien och är det nu mer än någonsin.

Farnabazos Precis som ni lider av inbördeskrig och upplösning lider Persien just nu av inre slitningar och upplösning. Vi har problem med Artaxerxes.

Alkibiades Jag har hört om det.

Farnabazos Därigenom är våra inrikespolitiska händer bundna bakom ryggen. Jag är rädd att vi är handlingsförlamade på havet just nu.

Alkibiades Det smärtar mig att höra.

Farnabazos Det smärtar mig att berätta. Men så länge du förblir i Asien är du vår ärade gäst. Du skall få ett eget hus i Frygien, och där kan du upprätta ditt högkvarter så länge, fri från både Sparta och Athen och Persien. Där kan du älska med din Timandra i helig neutralitet så länge som du vill.

Alkibiades (*alарmerad*) Vadan en sådan oerhörd välvilja?

Farnabazos Förra gången du sökte Persiens hjälp fick du en högst orättvis behandling av Tissafernes. Det vill vi nu gottgöra.

Alkibiades Man har alltid trakasserat mig. Jag är icke van vid motsatsen.

Farnabazos Vänj dig då, så att du kan stå ut med det.

Alkibiades Det blir svårt.

Farnabazos Din Timandra hjälper dig säkert. (*klappar i händerna. Tjänare kommer in och skrudar Alkibiades i purpur under slavisk underdånighet.*)

Alkibiades Jag känner mig som Agamemnon. Endast konungar förtjänar purpur. Är detta min liksvepning, som det blev Agamemnons?

Farnabazos Jag ser att du blir omöjlig att skämma bort, Alkibiades. Ett desto större nöje skall det bli att försöka.
Alkibiades Det konungsliga ligger inte för athenarna.
Farnabazos Men du är den ende obesegrade athenaren. Låt oss då få försöka besegra dig med nåd när vi misslyckats med krig.
Alkibiades Jag står till ert förfogande.
Farnabazos Och vi står till ditt. Välkommen, Alkibiades, nu till banketten.
(*leder honom ut. Tjänare viskar sinsemellan med varandra efter deras utgång, så att man bara kan ana elaka intriger.*)

Akt V scen 1.

Sokrates Så ni har kallat mig hit för förhör. Jag tackar för den äran.
Kritias Du förstår väl, Sokrates, att vi måste vara stränga? Vi kan ju inte bara låta vem som helst gå och säga vad som helst?
Sokrates Och varför skulle ni inte låta athenarna säga vad de vill? Kan ni hindra dem?
Kritias Det gäller statens trovärdighet, Sokrates. Vi har ansvaret för statens trovärdighet.
Sokrates Ni är tillsatta av Sparta som spartansk regering efter att vår athenska stat gjorde bankrutt och gick under i kriget mot Sparta för att ni hela tiden hindrade Alkibiades från att föra det.
Kritias Vakta din tunga, Sokrates. Aigospotamoi var Alkibiades fel, inte vårt.
Sokrates Ja, visst var det hans fel att ni skickade ut honom med en flotta men utan sold åt soldaterna och utan proviant för ett längre krig. Visst var det hans fel att han måste gå i land och föra flera extra krig inne i Persien bara för att försörja och förpläga er flotta. Visst var det hans fel att Antiochos under tiden och mot hans direkta order sökte batalj med Lysander, som lockade honom i en fälla så att hela flottan gick under. Ja, skyll allt på Alkibiades. Han lever ju ännu. Liksom vi alla hade han ju oturen att födas.
Kritias Vi har inte råd att ytterligare försämra vårt läge inför Sparta, Sokrates. Vi är tillräckligt förödmjukade som vi är. Gör då inte vårt läge värre med att utmana ordningsmakten. Vi ber dig att samarbeta.
Sokrates Hur?
Kritias Sluta förtala den provisoriska regeringen.
Sokrates Vad är då förtal?
Kritias Att sprida lögner.
Sokrates Vad är då lögn?
Kritias Att tala osanning.
Sokrates Man bör alltså antingen tala sanning eller tiga?
Kritias Ja.
Sokrates Om då någon frågar mig något om regeringen, får jag då svara?
Kritias Givetvis, om du håller dig till sanningen.
Sokrates Om då en yngling frågar mig: "Var är Kritias?" Får jag då säga var du är?
Kritias Givetvis.
Sokrates Men om han frågar: "Är Kritias en bra ledare?" Får jag då säga att du är en utmärkt ledare?
Kritias Naturligtvis.
Sokrates Men jag får inte säga, att Kritias är en dålig ledare?

Kritias Nej!

Sokrates Det betyder, att jag bara får svara om jag ljuger, men jag får inte svara om jag talar sanning. Är det inte så?

Charikles (brusar upp) Ditt huvud är i fara, Sokrates!

Sokrates Stilla, Charikles! Hot är den sämsta tänkbara politik, ty det har alltid motsatt effekt mot den avsedda, och när det gäller diplomati är det höjden av dumhet. Det är bäst att du lär din regering det, Kritias, för dess eget bästa. Och så tjockt som ditt huvud är, Charikles, lär aldrig det komma i fara.

Kritias Vart vill du komma, Sokrates?

Sokrates Jag kom hit för att lära mig något, och jag har lärt mig Athens nya spartanska regerings nya lag: Endast om man ljuger får man tala.

Kritias Vet hut, Sokrates!

Sokrates Du har ju själv föregått med gott exempel, Kritias. Du har ju själv sagt, att jag endast får säga offentligt att Athen har en förträfflig regering, medan alla vet att denna Spartas marionettregering bara är ett gäng snikna tyranner. Alltså får jag inte tala alls om jag inte ljuger. Alltså går jag hem och tiger. Farväl, mina herrar. (*går lugnt.*)

Charikles (till de andra) Han är farlig! Vi måste stoppa honom!

Kritias Vi kommer lika litet åt honom som vi kommer åt Alkibiades. Dessa filosofer är hala fiskar.

Charikles Men ungdomen lyssnar på honom och förleds av honom!

Kritias Han utgör ingen säkerhetsrisk, för han är ingen politiker.

Charikles Men han är subversiv!

Kritias Störtar vi honom störtar vi oss själva. Det är kanske det du vill, Charikles?

Scen 2. Det inre av ett hus i Frygien.
 Det är enkelt men vackert möblerat: mjuk intimitet är intrycket.
 Alkibiades ligger med Timandra i en rymlig säng.

Alkibiades (efter en längre stund utan ord) Jag hör dem komma.

Timandra Vilka?

Alkibiades De som skall mörda mig.

Timandra Hur vet du det?

Alkibiades Jag vet det.

Timandra Du har väntat det länge.

Alkibiades Ja.

Timandra Men vilka är det?

Alkibiades Det spelar ingen roll. Athen och Sparta har redan länge önskat och bestämt min död, men det blir nog perserna som genomför den.

Timandra Varför? Du har tjänat perserna lika väl som Athen och Sparta.

Alkibiades Just därför. Men perserna är inte hellener. Sparta och Athen har alltid lovat och dömt mig till döden, medan perserna alltid bara har smickrat mig. Men Athen och Sparta har aldrig kunnat kröka ett hår på mitt huvud. De älskar och hatar mig för mycket. Kniven i ryggen blir Persiens.

Timandra Jag förstår inte.

Alkibiades Du behöver inte förstå. Ingen kan förstå det. Inte ens Sokrates med all sin logik skulle kunna förstå det. Men jag förstår det, ty jag förstår både perser, athenare och spartaner. Jag förstår varför Sparta och Athen aldrig velat döda mig fastän de aldrig upphört att förbanna mig och döma mig till döden. Jag tillhör deras

själ och är del av dem själva. Och jag förstår varför perserna ämnar döda mig, fastän de vet att jag skulle kunna ge hela Hellas i deras hand.

Timandra Men det verkar ju inte klokt.

Alkibiades Käraste Timandra, du ensam är klok nog att fatta att världen inte längre är klok. Det har gått vanvett i politik, och det ämnar stanna där för evigt. Det vanvettets namn är makten. Om den vanvettets makt har Sparta och Athen bekämpat varandra i trettio år och bara vunnit skensegrar på bekostnad av allt de ägde och alla deras bästa unga män, men de har aldrig ägt makten. Nu ämnar Persien göra precis samma sak: störta sig i fördärvets inbördeskrig för maktens skull. Det planeras en nedrig komplott mot Artaxerxes liv. Jag försökte därför varna Artaxerxes, för att göra Persien en tjänst och hjälpa bevara dess enighet och storhet. Därför ämnar de mörda mig.

Timandra Världen är i sanning galen.

Alkibiades Nej, bara politikerna, som finner det mödan värt att slåss för den.

Timandra Om både Hellas och Persien förstör sig själva i inbördeskrig för maktens skull, vem har då makten egentligen?

Alkibiades Ingen. Den är en chimär. Den finns inte. Den är det största självbedrägeriet, den falskaste av alla illusioner, ty om den verkligen finns så finns den endast för att gå en ur händerna.

Timandra Jag tror att du har all makt över både Hellas och Persien.

Alkibiades Det är bara kunskapens makt i så fall. Jag känner båda och vet att det är lönlöst att försöka behärska dem.

Timandra Jag tror att kunskap är den enda makt som finns.

Alkibiades Det är möjligt att du har rätt. Om alla de som stred för makten i stället skulle ägna sig åt vinnandet av kunskap skulle alla politiska problem försvinna, och makten bleve då kanske äntligen något konstruktivt.

grov röst utifrån Alkibiades! Kom ut! Vi vill tala med dig!

Alkibiades Nu är de här. Jag har känt dem komma hela tiden.

Timandra Vad vill de?

Alkibiades Mörda mig på galna politikens befallning. Ingenting annat. De är betalda för att mörda mig.

Timandra Gå inte ut till dem.

Alkibiades Du är det enda skydd jag har. (*ropar utåt*) Jag är inte ensam!

rösten utifrån Vem är med dig?

Alkibiades En kvinna! Ni har inga skäl att skada henne!

(*tystnad*)

Timandra Jag vill dö med dig, Alkibiades.

Alkibiades Du får inte. Det är min plikt att se till att så många som möjligt överlever mig, särskilt du.

Timandra Jag kom hit för att dela livet och döden med dig.

Alkibiades Jag kan bara ge dig livet. Döden tillhör mig ensam. Men tack för att du kom. Vi har haft roligt tillsammans.

Timandra Alltid.

(*Han kysser henne.*)

rösten utifrån Släpp ut kvinnan. Vi vill tala med dig ensam.

Alkibiades Jag är beväpnad. Om ni rör ett hår på hennes huvud skall ingen av er komma undan med livet!

rösten Vi garanterar henne fri lejd. Hon är fri. Hon får gå.

Alkibiades Det är dags, Timandra. Här skiljs våra vägar.

Timandra Jag vill inte.

Alkibiades Tänk på framtiden. Tänk på din dotter. Det är din plikt. Det är min sista vilja.

Timandra Vad tänker de göra med dig?

Alkibiades Jag vet inte. Men de vet att jag aldrig ger mig frivilligt.

Timandra De kanske bara vill tala med dig.

Alkibiades Det är nog säkert så, Timandra. Gå nu, innan de anfaller.

Timandra Jag tänker vänta på dig, Alkibiades, i all evighet om så behövs.

Alkibiades Var nu inte så melodramatisk.

Timandra Jag menar det.

Alkibiades Bra. Vi skall återfinna varandra i evighet. Farväl, Timandra. En sista kyss. (*kysser henne varmt och länge.*)

rösten Nå, hur blir det? Kommer hon ut?

Alkibiades Gå, Timandra, ut till livet, ut till evigheten.

Timandra Jag lyder världens herre men väntar på dig i evigheten.

Alkibiades Gör så. Farväl. (*Timandra går ut.*)

(*Alkibiades bevakar hennes gång genom fönstret.*)

Ja, de låter henne vara. Hon är fri. Men jag blir aldrig fri förrän jag blir befriad från livet, ty politiken har insylnat mig för djupt i dess infernaliska fälla av egoism och destruktivitet. Ni gudar, hjälp mig i min sista strid (*beväpnar sig*) mot den onda makt som kallas politik.

rösten Nå, Alkibiades? Kommer du ut?

Alkibiades Det blir ni som får komma in. Jag litar inte på er.

rösten Vi har låtit din frilla gå.

Alkibiades Det räcker inte. Jag har inte mottagning utanför mitt eget hus.

rösten Skyll dig själv då.

(*Det hörs ett fräsande. Det uppstår rök.*)

Alkibiades De tänder eld på huset. De vill röka ut mig. Det kallar jag rent språk. Deras enda budskap är döden. Det visste jag hela tiden. Kom an då, Persien! Om inte jag besegrar dig skall andra göra det! (*ger sig ut fullt beväpnad med svärd och sköld men helt naken utom en ländgördel. Så fort han gett sig ut blir röken ogenomtränglig, det hörs ett antal bågsträngar, avskjutna pilar och dessas träffar, och Alkibiades dödsrop:*)

Alkibiades Fegisar! Ni vågar inte ens visa er! Ni skjuter ner mig feigt som hundra osynliga skyttar mot en måltavla som ej kan försvara sig! Var jag då den enda i världen som spelade ärligt?

(*dör*)

Farnabazos (*kommer fram ur mörkret och konstaterar att Alkibiades är död*)

Ja, Alkibiades, och därför var du så farlig.

Bort härifrån! Vårt uppdrag är uppfyllt, och vi har aldrig varit här!

(*försvinner*)

Timandra (*kommer efter en stund ensam fram till Alkibiades lik*)

Så död och kall, den mest levande av alla! Men jag finns kvar och skall se till att du blir odödlig, gudomlige Alkibiades. Tjugosju pilar genom din kropp avlossade i lönnedom från säkert skydd av anonyma mördare kan inte råda bot på din odödlighet, min älskade Alkibiades.

(*omfamnar liket, lägger sig vid det, släpper inte taget och gråter rasande ut.*)

Scen 3. Domstolen.

ordföranden Sokrates, vi beklagar verkligen, men din envishet ger oss inget val. Vi har varnat dig inte en gång utan ett antal gånger, och ändå vägrar du att samarbeta. Din verksamhet är en säkerhetsrisk för staten, och du har vägrat kompromissa. Alltså måste vi döma dig till döden.

Sokrates Vad i min verksamhet utgör en säkerhetsrisk för staten?

ordföranden Det faktum att ditt inflytande som filosof är stort, och det använder du till att förföra ungdomen.

Sokrates Hur förför jag ungdomen?

ordföranden Det vet du bäst själv.

Sokrates Nej, det vet ni bättre än jag, ty jag vet inte att jag förför ungdomen.

ordföranden Genom ditt exempel anammar Athens ungdom statsfientliga idéer.

Sokrates Vad för statsfientliga idéer?

ordföranden Det här är ingen filosofisk debatt, Sokrates. Det här är en domstol. Vi är inte här för att bena ut hårklyverier.

Sokrates Om detta är en domstol och den dömer mig till döden så har jag väl rätt att få veta för vilket brott jag har blivit dömd?

ordföranden Det har vi redan sagt.

Sokrates Ni har ej kunnat definiera det då ni inte velat säga hur jag förför Athens ungdom.

ordföranden Det har vi redan sagt.

Sokrates Nej, det är det ni inte har velat säga. Det kan alla här närvarande vittna om.

Platon (till Xenofon) Han kan nog prata sig ut ur det här också.

Xenofon Jag tvivlar på det. Athenarna är trötta på hans tjugatiga sofistrier. De menar att det är han som förvridit huvudet på hela Athen.

Platon Det är tvärtom. Det är han som vridit det rätt igen.

Xenofon Det kan man diskutera.

ordföranden Gå hem, Sokrates, och töm giftbägaren. Annars kommer andra att komma hem till dig och hjälpa dig.

Xenofon De ger honom en möjlighet att lämna staden. Det är det de egentligen vill.

Platon Det kommer han aldrig att göra.

Xenofon I så fall är han dum, och då är det kört för honom.

Sokrates Jag har försökt resonera med er, men ni har hållit er oresonabla. Det har tyvärr visat sig att man inte kan tala med er, och därmed har ni inte dömt mig till döden, utan därmed har Athen dömt sig själv. Jag vet att ni agerar enbart på de trettio tyrannernas direktiv, som tillsatts av Sparta för att hålla Athen under slaviskt förtryck.

ordföranden Det räcker, Sokrates.

Sokrates Har jag då inte rätt till åtminstone ett försvarstal? Låt mig bara för en gångs skull få tala till slut. Jag är ju dömd till döden, så sedan slipper ni någonsin höra mig tala mera. Jag menar att det är er själva ni dömer. Denna er regering, denna oligarki, denna främmande diktatur över Athen har dömt sig själv i det att ni dömer andra utan sakskäl.

Charikles Tysta honom, eller hela Hades slipper löst!

Kritias Han har rätt att tala. Fortsätt, Sokrates.

Sokrates Jag kan bara säga, att jag hoppas att jag är den siste. Ända sedan Lysander krossade Athens flotta vid Aigospotamoi och tvingade en diktatur på Athen som var helt väsensfrämmande för så fria helleners väsen har det dagligen hänt att folk har häktats utan grunder, förvisats från staden utan rättegång och till

och med mördats på öppen gata. Men det började långt tidigare. Det började efter Perikles död, när Fidias sattes i fängelse och plågades för misstanken att han förskingrat. Han var den förste oskyldige. Andra oskyldiga var Hipparete, Alkibiades gemål, som ni hänsynslöst förföljde till döds för Alkibiades oegentligheters skull. Ni kastade sten på hans barn och trakasserade alla som kände honom bara för att han var Alkibiades, liksom ni nu vill döda mig för att jag är Sokrates. Men jag är väl den siste levande som kände Perikles. Sedan är alla borta som under hans ledning skapade den stora tiden, och då är ni väl nöjda och har fått nog och avgår självmant om ni ej blir störtade och tvingas ge plats för en bättre tid. Ni kan döda mig, herrar diktatorer, men ni kan ej döda filosofin. Ni kan ej döda sanningen.

ordföranden Har du slutat, Sokrates?

Sokrates Jag slutar aldrig. Det vet ni. Men för tillfället har jag väl fått något sagt.

ordföranden Din dödsdom ligger fast. Men du har ett dygn på dig. Det dygnet kan du utnyttja till att lämna Athen. Det har de alla gjort – Alkibiades, Euripides, Pythagoras....

Sokrates Det hjälpte inte Alkibiades. Han mördades ändå.

ordföranden Inte av Athen. Det var Sparta eller Persien.

Sokrates Nej, mina vänner, hans själ mördades av Athen i det ögonblick Athen dömde honom till att aldrig mer få komma till Athen. Ni tog ifrån honom hans människovärde, och då var han redan död.

ordföranden Du ämnar alltså tredskas ända in i döden?

Sokrates Jag ämnar ej ge er den tillfredsställelsen att försvinna utan protester. Jag ämnar lyda er och tömma giftbägaren – offentligt, så att hela den av mig förförda ungdomen i Athen får lära känna orättvisan i er dom och tyranniets groteska fåvitskhet.

ordföranden Vi är färdiga med dig här, Sokrates. Gå hem och gör vad du vill. Vi struntar i det bara du lämnar oss i fred.

Sokrates Jag lämnar er aldrig i fred, ty jag är sanningen, och sanningen skall aldrig lämna någon politiker i fred.

ordföranden Det är nog! Förhandlingarna är avslutade!

(reser sig. Hela rådet bryter brådstörtat upp.)

Platon Menar du allvar, Sokrates?

Sokrates Jag menar alltid allvar. Angående vad?

Platon Du ämnar ej lämna Athen?

Sokrates Min död om något skall få de här galna tyrannerna att falla. Det blir den första nyttiga gärning jag gör i mitt liv.

Platon Du har lärt oss mycket och räddat mångas liv.

Sokrates Nej, jag har bara pratat på. Och vems liv har jag väl räddat?

Platon Alkibiades, bland andra.

Sokrates Alkibiades dog ändå, mördad av sina egna, av dem han försökte hjälpa och rädda livet på. Han försökte rädda livet på Persien. Därför tog perserna hans liv, och nu kan ingenting rädda livet på Persien. På samma sätt har jag försökt rädda Athen med att predika förnuftet. Därför tar Athens regering mitt liv, och nu kan ingenting rädda livet på Athens regering, och det är då lika bra det. Allt kommer på ett ut ändå. Oroa dig inte, Platon. Döden är bara bekräftelsen på evigheten.

Platon Vi för ditt ord vidare, Sokrates.

Sokrates Det gör ni som ni vill. Mig kvittar det. Jag har levat och är nöjd, ty före mig dog andra som var bättre än jag.

Platon Vem tänker du på då?

Sokrates Två människor, som jag älskade: Perikles och Alkibiades.

Platon De skall ingå i ditt arv.

Sokrates Låt dem göra det. Vi ses i kväll. Jag har en del att säga er innan jag tömmer giftbägaren. Och en bättre död kan man ej få än att få dö bland sina vänner. En så skön död kan ni få lära er mycket av. (*Platon brister i gråt, bryter samman och skyndar därifrån.*)

Vad går det då åt honom?

Xenofon Han är för sentimental. Han står inte ut med alltför mycket pathos.

Sokrates Stackars Platon. Han har mycket kvar att lära sig. Kom, Xenofon, låt oss gå. (*tar med sig Xenofon. De går ut.*)

Athen 10.4 - Verona 20.4.2000 (via Patras, Brindisi, Sicilien och Rom).